

LIMITAREA PERSOANEI FIZICE ÎN CAPACITATEA DE EXERCITIU CA URMARE A CONSUMULUI DE DROGURI

Grigore ARDELEAN,
lector asistent al catedrei Drept civil a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
master în drept

Civil law is the branch of law where the regulation of juridical capacity is most needed; being of vital significance in the frame of all civil law institutions. This proves the necessity of a special regulation of “capacity” in the civil law, notions which are overtaken also by other law branches.

Odată cu dezvoltare economică și social-politica a omenirii, un rol aparte capătă și fenomenul total opus dezvoltării cum ar fi alcoolismul, narcomania și alte vicii ale societății.

Fenomenul dat într-o măsură oarecare a condiționat o stagnare a dezvoltării domeniului social-cultural care constituie o parte componentă a dezvoltării unei societăți.

Astfel, în scopul prevenirii acestor fenomene, societatea a sesizat necesitatea aplicării unor măsuri în vederea combaterii lor. Problema narcomaniei în Republica Moldova, este foarte evidentă și necesită reglementări neîntârziate în ceea ce privește participarea tuturor organelor de stat la prevenirea și combaterea consumului de droguri.

Din acest considerent au fost implicate în procesul combaterii acestui fenomen toate organele specializate de stat, abilitate în implimentare unor programe, măsuri, propuneri privind combaterea consumului de droguri.

Un rol deosebit de important în acest caz le revin și organelor de interne care participă direct și efectiv la realizarea măsurilor și elaborarea metodelor de combatere și prevenire a consumului de substanțe narcotice. Nu putem nega faptul că în afară de organele de interne, la combaterea acestui fenomen participă întreaga societate, cu atât mai mult și alte organe de drept care sunt împuternicite de stat să emită anumite reglementări, legiferări de drept orientate spre combaterea narcomaniei.

Astfel, aceste reglementări și-au găsit oglindirea în diferite acte normative, codificări care unanim sunt îndreptate la curmarea viciului actual al societății. Pe lângă reglementările ce le găsim în codul penal, contravențional, acte normative, codul civil al Republicii Moldova, deasemenea conține reglementări ce au drept scop curmarea consumului de droguri.

Încă romanii antici stabilesc posibilitatea limitării capacității de exercițiu prin hotărârea instanței de judecată. Astfel, Legea celor XII Table specifică o categorie de persoane limitată în drepturi - risipitorii (prodigus). Persoana putea fi recunoscută *prodigus* doar în temeiul unei hotărâri

a magistratului, în baza căreia asupra ei se instituie curatela. Din moment ce persoana era declarată *prodigus*, ea pierdea posibilitatea ca în lipsa *consensus curatoris* să încheie acte juridice de dispoziție (care determină micșorarea patrimoniului). Cu toata acestea, ei puteau să încheie contracte neimportante cu caracter uzual sau acte juridice care nu au nici o atribuție privind patrimoniul, de exemplu, căsătoria. Ei erau responsabili pentru delictele comise, dar nu puteau dispune de patrimoniul său prin testament. Odată cu încetarea consumării iraționale a mijloacelor bănești, această limitare putea fi ridicată prin hotărârea pretorului [1, p. 4].

Deci, în art.25 C.Civil al RM este tratată limitarea persoanei fizice în capacitatea de exercițiu ca urmare a consumului de droguri.

Limitarea capacității de exercițiu constă în aceea că persoana fizică este lipsită de posibilitatea de a-și dobândi prin acțiunile sale drepturi și de a-și asuma obligații pe care în baza legii le-ar putea dobândi și asuma[2, p.2]. Adică este vorba despre reducerea capacității de exercițiu. Această normă se referă numai la persoanele care posedă capacitatea de exercițiu deplină. Persoana care în urma consumului de substanțe narcotice crează familiei sale o situație materială grea, poate fi limitată de instanța judecătorească în capacitate de exercițiu și asupra ei se instituie curatela.

Aici trebuie să atenționăm asupra faptului că Codul civil nu indică asupra consumului abuziv al drogurilor, suficient fiind însuși faptul de a le consuma. La fel vom accentua că nu este posibilă limitarea capacității de exercițiu a persoanei doar în baza faptului că aceasta este recunoscută alcoolică sau narcoman.

Limitarea capacității de exercițiu a persoanei fizice în aceste condiții necesită o concretizare expresă a temeiurilor de limitare – abuzul de alcool sau consumul de droguri și de alte substanțe psihotrope. Alte vicii și abuzuri ale persoanei cum ar fi risipirea banilor prin jocuri de noroc sau unele defecte fizice nu vor constitui temei pentru limitarea capacității de exercițiu. Risipitorii, conform legislației autohtone, vor fi limitați în capacitate de exercițiu doar în cazul dacă acest viciu este însoțit de consumul abuziv de alcool sau consumul drogurilor și altor substanțe psihotrope, înrăutățind astfel starea materială a familiei sale.

Abuzul de alcool sau consumul de droguri prezintă un pericol atât pentru persoana însăși, cât și pentru cei din jurul său. Acest fapt explică temeiul statului de a se implica în aceste raporturi. Legea civilă nu urmărește scopul de a combate alcoolismul sau sancționarea acestor abuzuri. Implicarea juridică civilă a statului în aceste situații este posibilă doar dacă persoana prin astfel de acțiuni prejudiciază situația materială a familiei sale. Limitarea capacității de exercițiu în aceste situații este orientată spre susținerea materială a intereselor membrilor familiei persoanei a cărei capacitate de exercițiu se limitează.

Limitarea capacității de exercițiu depline determină stabilirea limitelor capacității de exercițiu a persoanei fizice care, în urma consumului abuziv de alcool sau a consumului de droguri și de alte substanțe psihotrope, agravează starea materială a familiei sale [3, p.5].

Pot fi limitați în capacitate de exercițiu persoanele care au atins majoratul, dar ținem să atenționăm că în temeiul aceluiași motive pot fi limitați și minorii, care au dobândit capacitatea de exercițiu deplină până la atingerea majoratului fie prin căsătorie, fie prin emancipare. Acestor persoane li se aplică regulile generale ale persoanelor care dispun de capacitate de exercițiu deplină.

Limitarea capacității de exercițiu constituie o intervenție majoră în statutul juridic al persoanei, de aceea este admisă doar în cazul și în condițiile strict stabilite de lege, care vor fi determinate și calificate doar de instanța de judecată.

Analizând conținutul posibilităților juridice stabilite de lege persoanelor limitate în capacitate de exercițiu și comparându-l cu cel al minorilor în vârstă de la 14 până la 18 ani, concluzionăm că capacitatea primilor este chiar mai restrânsă. Însă nu urmărim o situație analogică dacă vine vorba despre responsabilitatea acestora pentru acțiunile și obligațiile de care dispun.

Dimpotrivă, minorul poartă răspundere atât pentru actele juridice cu caracter cotidian încheiate singur, precum și pentru actele încheiate cu acordul curatorului. Pe lângă aceasta el dispune de capacitate delictuală completă. Legea nici nu stabilește o formă specifică de răspundere a acestuia pentru actele lui prin care a cauzat prejudiciu, în acest caz aplicându-se regulile generale ale răspunderii delictuale.

Astfel, prin această măsură de limitare, legiuitorul urmărește două scopuri, adică apără familia, fiind celula de bază a societății, contra diminuării patrimoniului acesteia ca rezultat al procurării drogurilor și în al doilea rând contribuie la combaterea fenomenului narcomaniei în societate.

În urma limitării capacității de exercițiu, persoana nu poate să încheie convenții prin care să dispună de bunuri precum și să primească salariu, pensie sau alte feluri de venituri și să dispună de ele decât cu consimțământul curatorului, cu excepția micilor convenții ce țin de viața de toate zilele [4, p.6]. În cazul când există informație despre faptul că persoana fizică a încetat să mai facă abuz de alcool sau să consume droguri sau alte substanțe psihotrope, instanța de judecată, la cererea aceluiași cerc de persoane stabilit și pentru inițierea procedurii, va anula limitarea capacității de exercițiu. Această anularea trebuie să urmeze și în cazul în care familia celui declarat cu capacitatea de exercițiu limitată a încetat să mai existe (divorț, deces) și, în consecință, a decăzut obligația acestei persoane de a acorda mijloace pentru întreținere. Prin aceeași hotărâre se va anula și curatela instituită, persoana redobândind capacitatea de exercițiu deplină.

Limitarea persoanei fizice în capacitatea de exercițiu în urma consumului de droguri are o contribuție esențială în prevenirea și combaterea narcomaniei, care este aplicată pe larg de către

instanțele judecătorești. Procesul în aceste cauze, din motivele cercetate, poate fi intentat la cererea membrilor de familie, a organului de tutelă și curatelă sau a procurorului [5, p.3].

Astfel, la 19.04.2005 în Judecătoria Centru a fost pronunțată Hotărârea în numele legii pe dosarul 2-1170, la cererea Procurorului sect. Centru privind limitarea în capacitate de exercițiu pe I.F. În calitate de intervenient a fost atrasă mama acestuia, care a confirmat că fiul ei consumă substanțe narcotice, fapt ce înrăutățește situația materială a întregii familii. Instanța a hotărât să-l recunoască pe I.F. limitat în capacitate de exercițiu, cu interdicția de a încheia acte juridice cu privire la dispunerea de patrimoniu, primirea și dispunerea de salariu, de pensie sau de alte tipuri de venituri. În același timp, instanța a dispus obligarea organului de tutelă și curatelă să stabilească lui I.F. un curator.

În același timp, nu pot iniția astfel de procese soții divorțați, persoanele care nu se află într-o căsătorie legală, cu excepția cazurilor în care aceste cauze sunt intentate de ei în interesul copiilor minori al căror părinte abuzează de băuturi alcoolice, narcotice și de alte substanțe psihotrope. Persoana care abuzează de băuturi alcoolice și narcotice va prelua o calitate procesuală concretă, fiind considerată subiect al raportului procedural survenit, fapt ce se deosebește de procedura de declarare a incapacității persoanei. Pârâtul în pricinile de limitare a capacității de exercițiu este persoana care urmează să răspundă în justiție pentru încălcarea comisă – înrăutățirea stării materiale a familiei sale în urma abuzului de alcool sau consumarea de droguri și de alte substanțe psihotrope.

Chiar dacă Hotărârea Plenului CSJ nr. 1 din 14 mai 1979 cu modificările introduse prin Hotărârea Plenului CSJ nr. 10 din 25.11.1991 și Hotărârea Plenului CSJ nr. 38 din 20.12.1999 „Despre practica judiciară în cauzele civile privind limitarea capacității de exercițiu a cetățenilor care fac abuz de băuturi spirtoase sau substanțe narcotice”, indică asupra faptului că soluționarea oportună și corectă a acestor cauze contribuie la combaterea beției, alcoolismului și narcomaniei, noi considerăm că adoptarea acestei norme de drept în legislația civilă determină în primul rând protejarea intereselor familiei persoanei limitate, dar totodată și a ei însăși [6, p.7].

În punctul 6 al Hot.Curții Supreme de Justiție este evidențiat rolul poliției în asigurarea procesului de judecare a cazurilor privind limitarea persoanei fizice în capacitatea de exercițiu care constă în momentul punerii la dispoziție a probelor cum ar fi (procesele-verbale privind contravenția de consum al substanțelor narcotice fără prescripția medicului, cauze penale privind păstrarea și comercializare drogurilor etc.)

În esență,este evident faptul, că un rol important în lupta cu narcomania o au organele de drept printre care se enumeră și organele afacerilor interne care activează întru atingerea scopului comun.

Referințe bibliografice:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994, în vigoare din 27 august 1994 // Monitorul Oficial al R. M., 1994, nr. 1;
2. Cod civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002 Monitorul Oficial al R.Moldova nr.82-86/661 din 22.06.2002;
3. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea Republicii Moldova nr. 225-XV din 30.05.2003 // Monitorul Oficial al R. M., 2003, nr. 111-115;
4. Хвостов В.М. Система римского права: Учебник. - Москва: Спарк, 1996. – 522 с.;
5. Sergiu Baieș, Drept civil Chișinău 1997 p.118;
6. Beleiu Gh. Drept Civil. Persoanele. – București: Lumina Lex, 1982. - 144 p.
7. Hotărârea Plenului CSJ nr. 1 din 14 mai 1979 cu modificările introduse prin Hotărârea Plenului CSJ nr. 10 din 25.11.1991 și Hotărârea Plenului CSJ nr. 38 din 20.12.1999 „Despre practica judiciară în cauzele civile privind limitarea capacității de exercițiu a cetățenilor care fac abuz de băuturi spirtoase sau substanțe narcotice ”